

Б. Друцкі-Подбэрэскі.

БАЙКІ

(па Крылову і іншых).

З рысункамі.



СШЫТОК I.

Вільня 1926 г.

Б. Друцка-Подбэрэскі.

Б А Й К І

(па Крылову і іншых).

3 рысункамі.



Вільня ————— 1926 г.

Сьпіс рэчаў.

Конь і сабака	3 стр.
Воўчы закон ,	4 "
Давіна	6 "
Оўцы і сабакі	9 "
Аслы на парнасе	10 "
Індык	11 "
Ваўкі і оўцы	14 "
Млынар і куры	16 "
Выбарнае начальства	18 "
Асёл	19 "
Дуб і гарбуз	21 "
Прарок	22 "
Што бачыў Кандрат?	23 "
Сабачы звычай	27 "
Нас і ногі	28 "
Хвосцьцік	29 "

Конь і сабака.

Раз неяк, служачы у гаспадара аднога,
З сабакай конь спрачацца крэпка сталі.
„Ня сталася-б дальбог, нічога,
Каб із двара цябе прагналі“.

Сабака кажа: „вось вялікая тут штука —
Вазіць або гараць!

А у гэтым—ўся твая навучка,
Пра здольнасць іншую дагэтуль ня чуваць.
Ці-ж можаш ты са мной раўняцца?
Павінен днём за стадам я ганяцца,
Уначы — дабытак ўвесь абараняю
І гэтак ні мінуты спакою я ня знаю“.

— Шмат праўды, трэ́ прызнацца“,
Конь кажа, — „ў тым што кажаш ты.
Аднак, ня трэба забывацца,
Што хоць я й мала варты
Каб ня было каму гараць —вазіць,
Дык ці было-б табе што й бараніць?“

Заслуг ніякіх за другімі
Не прызнаем мы і ня бачым
А параўняўшы са сваімі —
Даем суд—як аб каню сабачы.



Воўчы закон.

У дужага слабы заўсёды вінаваты.

Ягнятка неяк ў летнюю пару,
Адбіўшыся ад хаты,
Пабегла да ракі вады напіцца.
І трэба-ж так было злажыцца,
Што акурат у тую-жа пару
Пры рэчцы той галодны воўк блукаўся.
Угледзіўшы здабычу, воўк аж аблізаўся.
І вось, з замераў паабедаць
Спяшыць к ягняці ён. Аднак,
Як ні хацелася яму барджэй ягняцінкі адведаць,
Воўк, (ён быў практычны, стары злодзей,
І не адну ўжо прыкрасьць меў
Калі каго украўшы проста зьёў) —
Хацеў абставіць справу так,
Каб быць зусім з законам ў згодзе,
Абвінавачаньням ня даць падставу,
Ну, словам, усё зрабіць „па праву“.
І вось — пачаў к ягняці воўк чапіцца,
Быццам не дае яно яму напіцца.
— „Як сьмееш лезьць сюды!“ крычыць —
І тут, дзе буду піць,
Сваім паскудным рылам
Мяшаць ваду з пяском і ілам?
За сьмеласьць гэткую сарву
Тваю дурную галаву!“
„Калі ясьнавельможны воўк прыгледзіцца бліжэй“

— Ягнятка кажа, „дык можа аказаца,
 Што тут зусім няма чаго злаваца.
 Бо-ж я шагоў на сто ніжэй
 Ад вашай міласьці па рэчцы п'ю
 І замуціць вады вам не магу!“
 „А? Значыць я ілгу?
 Нягодны! Ці чуў такую смеласьць хто ў сьвеце?



Ды, помню ты і ў прошлым леце,
 Таксама мне тут насаліў!
 Я гэтага, дружочак, не забыўся!“
 ,Перапрашаю: я толькі сёлета радзіўся,
 Тады напэўне не я быў!“
 Ягнятка кажа. „Дык гэта быў твой брат!“
 „Ня маю я братоў“... „Дык кум, ці сват!
 Ну, словам нехта з твайго роду!
 Вы усе: сабакі, оўцы, пастухі —
 Заўсёды сочыце мае грахі
 І воўчачу жадаеце пагібелі народу!

Хто іменна з вас вінаваты,
Зусім цяпер я не пытаюсь,
З табой, шчанё смаркаты
За усіх тут асквітаюсь!“
„Скажэце-ж чым тут вінаваты я?“
„Маўчы! Абрыдла мне зусім ўся гутарка твая!
Даволі!
Няма чаго з табой вазіцца болей,
Пытаньнямі сваімі — зусім мне надаеў!
Адказваць табе—за многа часьці.
А хочаш знаць за што? Дык знай: даўно я еў,
І зьём цябе, бо хочу есьці!“



Д а н і а.

У старасьці ўладька—леў
Сябе папесьціць захацеў.
Старыя косьці не маглі
На камянёх і на зямлі
Знайсьці спакою і цяпла
Так неабходных дзеля сна.
І вась сваіх заве баяраў,
Гіенаў, тыграў, ягуараў,
І кажа ім: „стары я стаў,
Слабы і хворы — нешчасьлівы.
Сюды я вас усіх прызваў,
Каб раду й помач мне далі вы.
Я не магу ўжо як раней,
Валяцца нейдзе між камней,

Або на голай зямлі спаць,
Бо-ж косьці старыя баляць...
Павінны вы паклапаціцца
І на пасьцелю мне злажыцца.
Хай кожны жменю шэрсьці дасьць,
— Усе вы пухам вось багаты, —
Пасьцелю будзе з чаго скласьць,
Бяз крыўды чыей, або страты“...

„О, цар! даем табе мы слова,
Пасьцеля будзе ў міг гатова!“

Баяры хорам адказалі:

„Была-б нам ганьба, каб ня далі
Цару свайму па жмені шэрсьці!
Ды мы усе, для вашай чэсьці—
Нат’ скур сваіх не пажалеем.
Ад страты-ж шэрсьці не згалеем!
Спакойны будзьце, мы ўраз —
Пацешым і здаволім вас.
Застаньцеся тымчасам з Богам,
Будзе усё як па загаду!“

Баяры выйшлі й за парогам
Ураз злажылі сваю раду.

„Хіба стары наш звар’яцеў?“ —
Казалі усе. „Іш захацеў?“

Няма і спрэчкі: мы пушысты.

Аднак—ці-ж дань даюць міністры?

Нашто-ж бараны, оўцы, лані,

Народ усё створаны для дані?

Хоць шэрсьць ня надта іх прыгожа,
Ды на даніну будзе гожа!

Ня зробім крыўды тут зусім,
Калі нат' зголім скуры ім!
Ім хутка адрасьце іх шэрсць.
З іх дань зьбярэм, нам будзе чэсьць
Што вась, у крытычную пару,
Ахвярай памаглі цару.
А каб як—што ня мог ён знаць,—
Да льва народ той не пушчаць!"

І вась, апчырыўшы клыкi,
Баранаў ды авец бакі
Яны пачалі ураз скубаць,
Даніну тую ўжо зьбіраць...
Здаволены тут цар застаўся:
Пасьцелі цёплай дачакаўся.
І каб ахварнасьць атлічыць,
Ня ведае нат' чым дарыць...
Дажджом паліліся чыны,
Мэдалі, йстужкі, ардзены...

Ня ведаю, ці чэсна бралі,
Ці мо'—па просту скажам: кралі,
Зьбіраючы баяры дань.
Ды вась: баран, аўца ці лань,
Авечы словам ўвесь народ,
Зусім бяз шэрсці засталіся.
А у баяр—наадварот:
Пасьцеляў лішкі завяліся...

Ня толькі у зьвяроў, а й між нас
Такі здаўна ўжо парадак,
Што калі трэ плаціць падатак
Мужык плаці дыў увесь сказ!



Ўцы і сабакі.

Пры стадзе неякім авец,
Каб ратаваць іх ад ваўкоў,
Што стада крыўдзілі ў канец —

Прыставілі сабак за старажоў.
Аднак сабакі — хоць старалісь,
— Ваўкоў напады не спынялісь.

Тады,

Сабраўшыся гаспадары,
Разгледзіўшы ўсю гэту справу,
Рашылі павялічыць псоў араву.

Што-ж: не памагло і гэта!

І вось яшчэ ў палове лета,
Псоў набралася столькі наканец,
Колькі ў стадзе была тым авец.
Ваўкі чапаць ужо авец ня сьмелі.
Здавалася-б: ну, оўцы ўцалелі!

Аднак

Зусім ня вышла так..

Бо-ж старажам трэ есьць і піць,

Ня з пэнсы-ж аднэй ім жыць?

І вось—сьпяраша яны абстрыглі з воўцаў шэрсць,
Далей—па жэраб'ю з іх скуркі паляцелі;

А там—засталася авечак штук пяць—шэсьць,
Дый тых ў канцы сабакі зьелі!..

Кепска, калі ёсьць зашмат апекуноў:
Дзе няняк сем — там дзеці без галоў...



Аслы на Парнасе.

Калі вон з Грэцыі павыгналі багоў,
А іх маёнткі людзі дзяліць сталі,
Дык і Парнас на ўласнасьць некаму аддалі,
А той—сваіх пачаў там пасьць аслоў.
Няведаю адкуль, аднак аслы дазналі,
Што з пашы іх прад імі музы карысталі.
І кажуць так сабе: Ня дарма нас
Сюды на месца муз прыгналі!
Прайшоў іх час, і вось Парнас
Нам аддалі, каб мы п'ялі!
Дык бачце-жа,—крычыць адзін: ніхто не адставай
А той, хто галасісты—запявай!
Для славы нашай варта пастарацца,
Каб усе маглі пераканацца,
Што лепшы чым у муз-сясьцёр,
Тут будзе наш асловы хор!
А каб ніхто ня збіў ў п'яньні нас
Дык на Парнас,
Бяз голасу аслова —
Ня пусьцім мы з п'яўцоў нікога.

З такой згадзілася ўсё стада прапазыкай.

І пачалася тут музыка!
Такі узьняўся гвалт і зыкі,
Такі гармідар правялікі, —
Як быцца недзе йшоў абоз
На тысячах немазаных калёс...

Няма чаго: было тут шмат старання...

Аднак ад гэтага асьлінага пяняня

Чуць Грэцкі цар не звар'яцеў.

І вось, спыніць каб п'явуноў,

Паслаў сваіх ён цівуноў.

Аслоў з Царнаса ўсіх загнаць

Хутчэй у хлеў,

І бізуна пры тым не шкадаваць...



І н д ы к.

Нек у час вячэрняе пары,
На панскім птушачым двары
Вутка, певень і гусь зыйшліся
І крытыкай знаёмых заняліся.

Канешна — усіх скрыткавалі

(Нашу ма'быць моду узялі),

Аднак жа болей за усіх —

Цярпеў індык.

„І грэх і сьмех,

Сказаць каму, што гэты птак,

Ад птушак большы усіх дурак —

Дасюль сярод нас сьмее жыць“.

Певень абураны крычыць. —
Уродзіцца-ж такая брыда,
І паглядзець—бярэ агіда!
Удавіўся-б я дальбог-жа
Каб хоць крыху быў з ім схожы!“

— „А пабачце: на насе,
Якую штуку ён нясе!
А нязграбайла, што за хвост!
Уся павадка, які ўзрост!“
Гагоча гусь. „А надуты, а упарты!
Дальбог—адкінуўшы ўсе жарты —
Трэ прызнаць: індэк — пачвара,
Хіба з панам нашым пара!“
„Ад важнасьці дык мусіць хутка,
Індэк трэсьне!“ крача вутка.
„Ганьба і сорам птушкам усім,
Што жыці разам мусім з ім!
Запраўды: даўно ужо час —
Вон прагнаць яго ад нас!“
Тут пачалі усе крычаць:
„Індыка — байкатаваць!“

Вось гэтак птушкі згодным хорам
Суседа — індыка кляймілі.
Ён дурны, і жыць з ім сорам,
Байкот яму нат аб’явілі..
Тымчасам — ўсімі лёс іграе,
Што будзе заўтра—хто з нас знае?
— Лёс індыка перамяніўся.

Багацьця, сілы ён дабіўся,
Словам—(ня ведаю прычыны,
Кажуць: пры помачы жанчаны) —
—Індык пайшоў наш у гару.
На'т быў прадстаўлены цару.
Цару-ж вельмі ён спадабаўся
— Прэмьер міністрам хутка стаўся.
Як толькі прыняў ён партфэлі.
— Ураз усе птушкі паляцелі.
Ледзь ня б'юцца між сабой,
Усе сьпяшаць на перабой —
Першым каб прад ім зьявіцца,
Ну—хоць-бы толькі пакланіцца!

З першых — певень прыскакаў
І камплімент яму сказаў.

— „Пусьціце!“ гагатала гусь:

„Яму я перша пакланюсь!

Мае у тым права прадусім,

Бо-ж гусі ратавалі Рым!“

А вутка—індыку цьвярдзіла,

Што бабка ейная хадзіла,

Па тым двару, дзе яго дзед,

Праходзячы—пакінуў... сьлед.

Зусім, выходзіць, ня чужая

Яна яму. Свая, родная,

Чуць не пляменніца!..

Дык вось на сьвеце як бывае:

У становішчы якая сіла!

Так і цяпер, як здаўна была:

Пакуль нічога хто ня мае —
— Ім кожны толькі папіхае.
Влізкі сусед і той сьмяецца!
Пачварай, дурнем ён завецца.
Аб ім гавора хто што хоча,
З кроку кожнага рагоча.
Крычаць усе паасобку й хорам,
Што і жыць з ім разам сорам!
Калі-ж яму лёс усьміхнецца,
Багацьця, сілы ён даб'ецца,
Вакол яго вазьня:
Прыяцелі усе! Радня!



Ваўкі і оўцы.

Авечкам ад ваўкоў зусім жыцьця ня стала.
Дайшло ўжо да таго, што наканец,
Авечак лёс начальства пад увагу ўзяла—
І з мэтай ратаваць ад гібелі авец —
Назначыць Раду парашыла.
А як само яно з ваўкамі з родні была,
Дык ваўкі ў раду толькі і папалі.
Канешна — слабыя авец былі надзеі,
Ваўкі каб ад ваўкоў іх ратавалі.
Аднак — ня ўсе-ж ваўкі зладзеі?
Наадварот — прыклады былі, што ня раз
Ля стад вясковых воўк блукаўся,

І, не чапаючы нікога у той час,
 Пашвэндаўся сабе і ў лес хаваўся.
 Казалі, праўда, ўсе тады,
 Што сыты, мусіць, быў і не шукаў яды.
 Аднак-жа тлумачэньне гэта,
 Зусім нельга за правіла лічыць.
 Зладзейства—хай сабе ваўкоў усіх прыкмета,
 Ды выняткі-ж павінны быць
 І у воўчым племені. А ўрэшці—



Дык мусяць і ваўкі што небудзь піць ды есьці.
 Дзеля таго, авечак хоць і трэба ратаваць,
 Нельга зусім інтэрава і ваўкоў ігнараваць.
 Такім вась чынам рада сабралася
 І лёсам скрнўджаных авечак занялася.
 Паседжаньне у лесе адчынілі.
 Як сьлед, з усіх бакоў ўсю справу абсудзілі
 І наканец — прыдумалі закон.
 Быў зьместу вась якога ён:

„Як толькі воўк у стадзе забуюніць
І абіжаць авечак станець —
Дык ў праве кожная тады аўца,
Схапіць за карк крыўдзіцеля — ваўка,
І ў суд яго ураз даставіць
У лес суседні, або бор“.
Няма ў законе што прыбавіць ці убавіць!
Аднак-жа бачым мы да гэтых пор,
Што будзь аўца атветчык ці „ісцец“ —
Няма ратунку для авец!
І хоць ваўком зладзействы ня слушчаюць,
Пахуль віноўнага дазнаюць
І кару нейкую яму дадуць —
Ваўкі авец як кралі, так крадуць!



Млынар і куры.

Запруду ў млынара вада размыла.
Бяда-б ня надта страшнай была,
Калі-б адразу крыху патрудзіцца
Млынар аднак-жа сьпіць, не клапаціцца.
Тымчасам з кожным днём вада
Мацней цячэ. Урэшце—б'е ўжо як з вядра,
„Гэй, млынар! Устань, прачхніся!
Баржджэй папраўкаю займіся!“
Млынар-жа кажа: глупства гэта!
Яшчэ далёка да бяды,
Ня мора-ж трэба мне вады,—
І гэтай хопіць мне праз лета!

Сказаў, на бок перавярнуўся,
Дый зноў у падушку носам ткнуўся.

Пакуль ён сьпіць — вада
Цячэ праз запруду ўжо ракой.

І вась прыйшла зусім бяда:
Млын стаў. Тут толькі млынар мой
За сну схапіўся.

І вохае, і тужыць, і сьлёзамі заліўся.

Ламае галаву: што тут рабіць,
Запруду каб паправіць і млын у рух пусьціць?

На месца шкоды ён сьпяшыць.

А там — прыйшлі напiцца куры.

Убачыўшы курэй: „Праклятыя!“ крычыць,

„Нягодныя зладзейкі, дуры!

Я і без вас ня ведаю адкуль вады дастаць,

А вы прыйшлі і рэшту дапіваць!“

Млынар тут так на іх

Вялікай злосьцяй распаліўся,

Што за калок як-га схапіўся

Дый перабіў усіх.

Які-жа вынік атрымаўся?

Бяз кур і без вады млынар застаўся.



„Выбарнае“ начальства.

Воўк неяк за пратэктывай лісіцы,
Якая сябрала з самай львіцай,
Прасіў ў Льва—Цара
Яго назначыць старастай авечага двара.
Аднак, дзеля таго, што кандыдат
Не надта добрай славай карыстаўся,



Леў выдаў свой загад,
Каб сход скаціны усей забраўся.
Бо ўжо і між зьвяроў
Пануе нашых дух часоў:
Рашае большасць галасоў.
Дык вось, на сходзе й леў
Даведацца аб тым хацеў,
Якую большасць воўк:

Ці за сябе, ці проці меў.
І вось — забраўся сход,
Спрачаецца, шуміць народ,
(Вядома, як на кожным сходзе).
Аба усім ідзе тут мова,
Аднак проці ваўка ні слова
Ніхто не выказаў ў народзе.
Авечкі тут-жа згрудзіўшысь стаялі,
Уздыхалі ды... маўчалі.
Зусім тады ня дзіва,
Што леў, ня чуючы ніякага спраціву,
Такі свой выдаў прыгавор:
Аддаць ваўку авечы двор!

Такі вось вынік сходу
Залішне часта ў нас бывае:
Што воўк дый „голосам народа“
Аўцам у начальства пападае...



А с ё л.

Калі ўвесь сьвет Юпітэр насяляў,
І развадзіў там твараў розных племя,
Дык і асёл на сьвет у ліку іх папаў.
Ня ведаю: ці зумьсьля, ці маючы бярэмя
Справаў розных — не дагледзіў бог —
— Асёл наш ростам з векшу аказаўся,
І мала хто яго прыкмеціць мог.

Дзеля таго-ж, што пыхай ён вялікай адзначаўся
Дык наравіў прад іншымі наса задраць.
Аднак-жа чым тут была узвышацца?
Каб росту крыку хоць дадаць...
А то... ну проста стыдна паказацца!
І вось к Юпітэру асёл ідзець
І просіць узрост яму падбавіць.
„Ах, зьлітуйся, Тварэц! Крыўдна! Не магу цярпець
Усякі львоў, сланоў ды барсаў славіць,
Аб іх усе гутараць з вяліка й да малога,
А вось аб нас, аслох, ніяк ня чуць нічога.
Ні гонару ні славы! Ну проста дзіва!
Ці-ж гэта добра, справядліва?
Тымчасам я, каб хоць з цялё ўзросту быў—
Дык пыхі бы са львоў ды барсоў я пазьбіў,
І аба мне-б' ўвесь сьвет загаманіў!“
Так, што ні дзень асёл да Бога лез,
І так яму урэшці надаеў,
Што зазваўшыся Зявес —
Аслу быдлём вялікім быць вялеў,
І даў яму пры гэтым голас дзікі;
Ды да таго, што новы гэркулес
Жах голасам на усіх навёў вялікі,
Аж дрыгануў ўвесь лес.
Пытаецца тут кожны: што за зьвер? З якога роду?
Ма'быць зубасты? А рагоў, дык мусіць без чысла?
Ну, словам—толькі й гутаркі, што пра асла!
Аднак-жа не прайшло і году,
Як добра усе асла пазналі.
Бязгрудзьзе і упартасьці асловы—

Увайшлі у народныя прысловы,
А ім самім — ваду вазіць пачалі!

Калі хто розуму ня мае ад раджэньня,
Дык не паможа ўзрост ці палажэньне.
Здабыўшы іх — вялікім нейкі час здаецца,
Аднак—заўсёды дурань дурнем застаецца!



Дуб і гарбуз.

Калі ўжо варыву пасьпець прыйшла пара

— Ты доўга рос? —

Гарбуз у дуба запытаўся.

— Сто год.

— А я вось у сто дзён дык вырас як гара!

—Што толку ў тым, што хутка так вялікім стаўся?

Дуб кажа, —сталецьці я жыву, бо рос памаленьку,
нязначна.

А ты вось — хоць вялікі ўжо і, кажуць вельмі,
смачны,

І хараством сваім слывеш —

Як хутка гэтак вырас, так хутка і памрэш!

І шмат каму ў наш век,

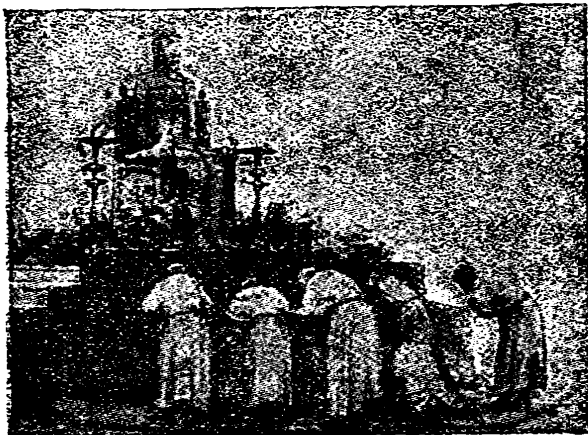
Трэ' помніць праўду гэту,

Што чым хутчэй дабіўся „славы“ чалавек —

Тым ён хутчэй і канец у лету!

П р а р о к.

У бажніцы нейкай стаяў калісь драўляны бог.
Далёка славіўся ён тым, што мог
Даваць прарочыя адказы і парады.
Затое ідал гэты,
Ад галавы да ног, ахвярамі абвешан быў,
І вопраткай каштоўнай ажно ільсьніў.



Прад ім ўвесь час палілася кадзідла,
Нясьлі яму дары, зганялі быдла,
Нёс з просьбай ці падзякай хто што мог,
І крэпка кожны верыў, што то запраўдны бог.
Аж раптам—увесь народ спадзіў абняў:
Бог глупствы лапатаць пачаў!
Што ні адказ — ні сэнсу у ім ні складу,
І так і гэтак — няма ўсё з бога ладу,
Нязьмерна усяк тут дзіваваўся:
Куды той розум ўвесь дзяваўся?

А справа ўся у тым,
Што ідал у сярэдзіне пустым быў і у ім —
Самі валхвы сядалі
І быццам ідал сам — адказы усім давалі.
Дык вось:

Калі валхвец разумны там сядаў,
Разумныя й адказы ўсім даваў.
Калі-ж замест яго прыйшлося,
Другому сесьці — а на бяду дурны папаўся —
Паленам простым ідал аказаўся!

Ня ведаю ці праўда, а давялось ня раз
Мне чуць, што тутака у нас
Нямала гэтакіх было судзьзёў,
Якіх залежыў розум ўвесь ад іх сакрэтароў.

Што бачыў ў горадзе Кандрат?

— Здароў! Як маесься, сябрук?
Спаткаўшы ў горадзе Кандрата,
Пытаўся здзіўлены Пятрук.
— Што робіш тут? даўно ўжо з хаты?
Кажы, у горад як дабраўся?
— Сюды даўно ўжо я збіраўся.
Цікавы горад быў пабачыць,
Як тут і што — дазнацца, значыць.
Да гэтых пор ўсё аднак,
Паехаць не ўдалось ніяк.

Аж тут нядаўна Шлёмка наш,
 — Млынар, ты-ж ведаеш яго?
 Сюды паехаў на кірмаш
 Купіць сабе таго-сяго,
 (Шяперака ён, гад, багаты!)
 Дык вось, вярнуўшыся да хаты,
 Ен трое дзіваў наказаў,
 Быццам бы цуды аглядаў
 Прывезены што да вас тут
 У нямецкім нейкім кут... кут... кут...
 — А мо ў кунсткамеры?—Во-во!
 Дык вось, пачуўшы ад яго
 Пра гэты цуды я дальбог,
 Стрымаць цікавасьці ня мог.
 Засела думка ў галаве:
 У горад... ў горад... Вохці мне!
 Пачаў па крышаццы зьбірацца...
 А тут—ну трэба-ж гэтак стацца!
 Як раз і Шлёмка увязаўся.
 Прышоў і просіць, каб я ўзяўся
 Муку яго сюды даставіць.
 Вось—брат, думаю — дык лоўка!
 Магу інтэрасы паправіць:
 У машну улезе залатоўка,
 Дый ваш „кунст“ магу пабачыць...
 Гэткім чынам вось я значыць
 У вас тутка і апынуўся...
 — Ну як-жа горад? Спадабаўся?—
 — Нішто, наколькі аглянуўся —
 Даволі пекным паказаўся.

Хоць я па вуліцах ўсё болей,
Аднак — нагледзіўся даволі.
Царквы, дамы—усё палацы!
Сады на вуліцах... Вось працы
Паложана людзкой на гэта!
І выдумкі-ж! Вось хоць карэта —
Бяз коні прэцца, быццам бес
У яе калёсы ўлез...
А людзям тутка дык здаецца
Надта добра ўсім жывецца.
Усе так весела сьмяюцца,
Беднякоў відаць нямаш,
Усцяж на вуліцах таўкуцца,
Ні то хвэст, ні то кірмаш...
Ня то на вёсцы — і... куды!
—А ў кунсткамэры-ж ты быў?
Але, хадзілі і туды,
Дзякуй Шлёмка ўсё вадзіў.
— Патрапіў значыць. Добра гэта!
Шмат цікавых там прадметаў!
Агледзіў ўсё, ці не? Кажы!
— Усё, а як-жа. Старажы,
Вось што пры ўходзе нас спаткалі,
Усё як ёсьцькі паказалі.
І запраўды ёсьць што пабачыць!
Дык вось: гляджу, а ён тлумачыць.
Агледзіў гэтак ўсё як сьлед,
На ўсе бакі кожны прадмет.
І дзіў-жа ёсьць на Божым сьвеці!
Вось так ў жыцьці і не прыкмецім,

З цікавага амаль нічога.
 А як зьбярэ хто мала-многа,
 Дык ажна рот адчыніш з дзіва
 Дый як той стоўп стаіш маўкліва!..
 — Чакай, чакай! Ты папарадку
 Кажы, што бачыў ад пачатку.
 — Га! на ўспаміны я, брат, цяжкі!
 Аднак як помню: там букашкі,
 Казяўкі, блохі на'т і мушкі,
 Зьвяры заморскія і птушкі...
 Не прапусьціў я брат нічога,
 З найбольшога і да малога...
 — Ну, а адзелы са скацінай
 Ці бачыў? Слонь як падабаўся?
 Ма' быць вельмі напужаўся
 Спатыкнуўшыся з такой махінай?
 — Сло—онь? А там ён? Можна ўбачыць?
 — Дык ты сланя ня бачыў значыць?
 Дык як-жа-ж так: хадзіў, хадзіў,
 Казявак на'т не прапусьціў.
 Найцікавейшага-ж ня бачыў...
 — Ды што-ж я тутка вінаваты?
 Казаў ўсё стораж, што тлумачыў
 (Каб ён ня бачыў сваёй хаты!)
 Сланя-б я вось як рад пазнаў,
 Яго-ж гад той не паказаў...



Сабачы звычай.

Праз вёску раз прыяцелі два йшлі
І гутарку паважную вялі.
Аж раптам тут з пад падваротні,
Сабака кінуўся на іх.
За ім другі, там болей. І ў міг —
З усіх двароў сабак зьяцелася з паўсотні



Кідаюцца, ірвучь,
Зусім праходу не даюць.
Адзін з прыяцеляў кія шукаць пачаў.
„Пакінь“—другі яго ўстрымаў.
„Кіём сабак ты ня уймеш,
А толькі болей разлуеш.
Натуру я сабаччу знаю,
І свой на злосьць іх спосаб маю:

Спакойна пойдзем і на зьвягу,
Зьвяртаць ня будзем мы увагу.
Яны йшчэ крыку пазлююцца,
Пабрэшуць ды і разбягуцца“.
І праўда: чым ішлі далей,
Брахня ставалася цішэй;
Па аднаму сабакі заціхалі,
А за ваколіцай—зусім адсталі.

Людзкая злосьць такі-жа звычай мае:
Усё незнаёмае ды значнае — брахней варожай
спатыкае.
Калі аднак на брахуноў увагі не зьвяртаць
— Перастаюць брахаць.



Нос і ногі.

Неяк прад нагамі нос
Хваліцца стаў хвасьліва.
(Ен тоўсты быў, блішчэў як сьліва
І валасамі на'т аброс):
— Вы што? У маім высокім палажэньні,
На'т бачыць вас — ужо мне паніжэньне.
Магу я службай вашай карыстацца,
Аднак — як сьмееце за мной раўняцца?
Вы хочаце уроўні быць паноў?
Ды я вас!.. Раптам... богі!

Скаўзнулiся у балоце ногi
I нос — бабух у брудны роў! —

Хто-б нi быў — гэту праўду знай:
Нос нi прад кiм не задзiрай!



Х в о с ь ц і к.

Ня знаю як, на што й чаму,
Зьвяроў уладыка, леў магучы,
Вялеў народу сваяму
На сход сабрацца ў лес драмучы.
— „Хто зьявіцца ка мне хутчэй,
Той будзе мне другіх мілей.
Яго — па царскі абдарую,
Апорных — ў „паку“ пасаджу я!“
Такі загад леў выдаў строгі.
Ісьці далёка, без дарогі,
Праз хмызы розныя, балоты,
Бадай нікто ня меў ахвоты.
Аднак, каб льва не шмат злаваць,
У пушчу ўраз усе сыпяшаць.
Натоўп зьвяроў. Шум, гоман, топат,
Адзін усяк тут мае клопат:
Каб ззаду іншых не застацца,
Хутчэй ўперад ўсіх прабрацца.
Найперш прайшлі — ўсе багацеі;
За імі тыя, што спрытней;

Нахалы розня, гарланы —
 Праз натоўп пруща, бы тараны.
 Вярблюды-ж, коні і каровы,
 Бараны, оўцы, вол здаровы —
 — Быдлё ў пашане між людзей —
 — Скрамненька ззаду ўсіх ідзе.
 Аж раптам—праз сабраньне ўсё
 З піскам прэцца парасё.
 Між ног шмыгае, ўсяк хлалоча,
 Уперад ўсіх пралезьці хоча.
 Ды дзе там! Між такога руху
 Яго зацёрлі-б быццам муху.
 І пэўне-б ззаду засталася,
 Ды з цёткай неяк спаткалося.
 — „Ах, цётанька! ратуй з бяды!
 Прабрацца вось хачу туды,
 Да льва хутчэй. Ды не ўдаецца,
 Багаты й дужы ўперад прэцца,
 Слабым і ходу не даюць...
 Ах, ці ня можна як небудзь,
 Зрабіць што—неяк, пастарацца,
 Каб я ўперад мог прабрацца?“
 — А! Чаду нашае пароды
 Памоч гатова я заўсёды!
 Трымайся толькі ля мяне:
 Дарогі хто ня дасьць сьвіньне?
 К таму-ж: міністраў усіх знаю,
 На'т сваяка сярод іх маю.
 Мо' чуў: там ёсьць кабан—барон?..
 Ды вось — якраз ідзе і ён!

Чакай, памога ён уміг
Нам абагнаць зьвяроў усіх!
— „Як ваша міласць пажывае?“
Сьвіньня к кабану падлятае.
„Я маю прасьбачку да вас:
Хачу к цару папасць на час,
Ды вось: ісьці аднэй нек нудна,
Навокал публіка—паскудна...
Таўкучка, сьпіск, смурод і гам...
Мо' дапаможаце вы нам
Вось гэтых абагнаць скатоў?“
„Мадам! Заўсёды я гатоў
Служыць для вас усёй душой!
Спакойны будзьце і за мной
Ідзіце сьмела. Я ўраз
Да льва прасьцюсеньна дастаўлю вас“!
І вось кабан ў натоўп ідзе,
Клыкамі пора, б'е, грызе,
Спаткацца з ім—благое дзела:
Ткне клыком — не камень цела!
Хай бы хто не даў дарогу—
Ураз пусьціў-бы й душу Богу...
Усім тут цесна, а кабан —
Ідзе свабодна, бы той пан!
А разам з ім — яго радня:
Парасёнак і сьвіньня...
Тут мо' і дзіўна каму была,
Як ён, малы і з слабай сілай
А вось, ўперад усіх прабраўся?

Ды проста: хвосцьціка трымаўся
Ён сваёй цётанькі — сьвіньні...

Ня хочам, Божа барані,
Нікога тутка мы абразіць.
Ды вось — зашмат ўжо пралазіць
У гару, і сілу забіраюць
На тое данных што ня маюць.
І сяньня так, як даўней была
У „пратэкцы“ кар’еры сіла.
Бач: чалавек ні-то ні-сё,
Мо’ меней варт чым парасё.
Бума няма, нічэмна ўзрост,
Маральна, дык зусім прахвост...
Здаецца й месца толькі взадзі!
А вось: дае сабе ён раду
І хутка у жыцьці „ўсплявае!“
Чаму? Ды хвосцьцік чыйсьці намагае!

